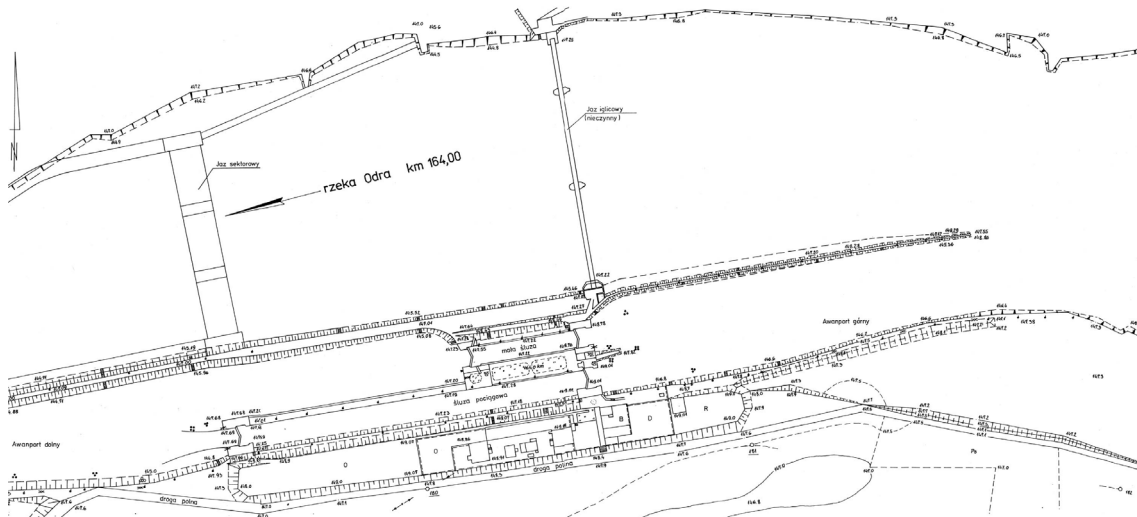

3.4.10. Stopień Wodny Dobrzeń.

Zlokalizowany w m. Dobrzeń Mały, gm. Dobrzeń Wielki, pow. opolski, woj. opolskie, rz. Odra km 164,00 (0,20 kanału śluzy). Spad 2,25 m.

Sytuacja stopnia wodnego Dobrzeń.

Tworzą go następujące obiekty:

1. Jaz sektorowy (z przepławką dla ryb 1982 o świetle 3x32 m. 2021 – rozp. przebudowy na kłapowy (z kładką komunikacyjną, roboczą, technologiczną na jazie i na śluzach) - przebudowywany na kłapowy od 2022 r. z przepławką dla ryb dwuśrodowiskowych.
2. Śluza komorowa – mała, 1893 o wymiarach 9,6 m. x 55 m.
3. Śluza komorowa – duża, pociągowa, 1916 o wymiarach 9,6 m. x 180 m.
4. Zabudowa przystopniowa, 1893/1916.
5. Mała elektrownia wodna, 2006-2009.

Stopień wodny powstał w roku 1893 w ramach I etapu kanalizacji rzeki Odry (1891-1897) od Koźła do ujścia Nysy Kłodzkiej. Składał się z jazu kozłowo-iglicowego z przepustem dla statków oraz śluzy komorowej małej o standardowych dla tego odcinka parametrach: 55 m. długości użytkowej i 9,6 m. szerokości użytkowej.

W ramach II etapu kanalizacji rzeki Odry od ujścia Nysy Kłodzkiej do Wrocławia w latach 1905-1917 na stopniu wodnym Dobrzeń dobudowano w 1916 roku służę komorową dużą o wymiarach użytkowych 187 m. na 9,6 m. Śluzy i jaz wykonywano jako murowane z cegły klinkierowej o krawędziach wyłożonych ciosami granitowymi.

W roku 1982 oddano do użytku nowoczesny jaz sektorowy, który zastąpił jaz kozłowo-iglicowy.

W ramach programu modernizacji jazów na Odrze wybudowano (200 metrów poniżej istniejącego jazu) jaz sektorowy trójprzęsłowy o świetle modułu 32 metrów. W czasie powodzi 1997 roku galeria jazu została zalana. Śluzy wymagały remontu kapitalnego poza wyremontowaną w latach 2000 – 2001 ścianą lewą (skarpową) śluzy dużej. W latach 2010-2011 dokonano modernizację obejmującej: rozbudowę głowy górnej śluzy pociągowej, rozbudowę budynku sterowni śluzy oraz budowę elementów zagospodarowania terenu śluzy (droga dojazdowa, plac manewrowy, linie elektroenergetyczne, oświetlenie zewnętrzne).

Jaz sektorowy zachował oryginalne wyposażenie techniczne z hydraulicznym sterowaniem sektorami. Śluzy utrzymały oryginalne napędy wrót.

W ramach Projektu „Modernizacja jazów odrzańskich”, w 2020 r. rozpoczęto modernizację jazu z sektorowego na kłapowy (realizacja do 2023 r.).

W latach 2006-2009 zbudowano przy istniejącym jazu (prawym przyczółku) całkowicie bezobsługową, małą elektrownię wodną. Jest to czwarta (po EW Januszkowice, EW Krępanej i EW Krapkowice) elektrownia górnej kaskady Odry w ramach GK PGE Energia Odnawialna S.A.. Elektrownia wyposażona jest w dwie turbiny Kapłana KP3200K3 800 kilowatów każda, pracujące na nominalnym spadzie: 2,10 m. Roczna produkcja energii elektrycznej wyniesie ok.10 000 MWh. Budowa obiektu została dofinansowana ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. (Źródło: Portal Elektrownie Szczytowo-Pompowe S.A.)

Wartością zabytkową jest przestrzenny układ stopnia wodnego z usytuowaniem nowego jazu sektorowego poniżej starego jazu kozłowo-iglicowego. Jest to typowe rozwiązanie modernizacji kaskady wodnej Odry końca XX w. Zachowała się część stała jazu pierwotnego (kozłowo-iglicowego), która ma znaczenie drugorzędne. Jedyne stopień z pierwszego etapu kanalizacji Odry nie fundowany na płycie betonowej – być może ostatni w tej konstrukcji fundamentu wybudowany na Odrze.

Źródło: <https://polska-org.pl/733867.foto.html?idEntity=541745>

Widok placu budowy komory śluzy małej, październik 1893 r.

Widok przez głowę dolną śluzy małej na nieczynny jaz kozłowo-iglicowy.

Jaz sektorowy Dobrzeń. Prace remontowe sektora lewego. Dobrze widoczne typowe zamknięcie remontowe kozłowo-zastawkowe od górnej wody.

Komora śluzy małej od dolnej wody.

Widok na awanport dolny śluzy małej i komorę śluzy pociągowej.

Widok komory śluzy pociągowej od dolnej wody.

**Widok na głowę dolną śluzy małej, wrota górne śluzy dużej, sterownię
śluz i zabudowę przystopniową.**

Widok na bezobsługową, małą elektrownię wodną z brzegu prawego kanału doprowadzającego. (<https://pgeeo.pl/Nasze-objekty/Elektrownie-wodne/Januszkowice>)

Modernizacja jazów odrzańskich na odcinku w zarządzie RZGW Wrocław, woj. opolskie – etap II zakłada wymianę zamknięć sektorowych jazów na zamknięcia klapowe z napędem hydraulicznym i niezbędną przebudową konstrukcji betonowych filarów, przyczółków i przęsł. Wybudowane zostaną przepławki dla ryb dwuśrodowiskowych, nadbudówki maszynowni i kładki do osiedli przystopniowych, zaś przebudowie ulegną kładki nad jazem, sterownie jazowe, tamy rozdzielcze, ubezpieczenia poszurów jazowych i brzegów w rejonie jazów, drogi i place dojazdowe oraz infrastruktura energetyczna. Obiekty wyposażone zostaną również w systemy automatycznego i zdalnego sterowania klapami oraz systemy monitorujące pracę urządzeń i bezpieczeństwo budowli. Modernizacja stopnia będzie dofinansowana z Programu Operacyjnego UE Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020.